

Motion till riksdagen
2005/06:K399

av **Henrik von Sydow (m)**

Integritetskonsekvensutredning inför lagring av kommunikation

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en integritetskonsekvensutredning inför beslut om lagring av elektronisk kommunikation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres med beaktande av vem som bör bära kostnaderna för registreringen.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till TU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Kampen mot terrorismen, som hotar våra fria och öppna samhällen, tillhör en av vår tids viktigaste uppgifter. Det öppna samhället, med politisk och religiös pluralism och respekten för den enskilda människans grundläggande fri- och rättigheter samt för den enskildes privatliv, utgör bara en liten del av mänsklighetens historia, och kan inte tas för givet. Det måste ständigt försvaras.

Samtidigt är det av yttersta vikt att försvaret av det öppna samhället sker med effektiva och välavvägda medel. Det goda får inte bli det godas fiende, och försvaret av det öppna samhället får inte ske på ett sådant sätt att det undergräver den frihet och öppenhet som skall försvaras. I det perspektivet väcker det lagförslag som regeringen driver i EU stor oro.

Enligt regeringens förslag skall alla teleoperatörer i Europa åläggas att lagra information om medborgarnas elektroniska kommunikation i upp till fyra år. Denna information omfattar bland annat information om vem som har ringt vem (även i de fall uppringaren inte fått något svar), var telefonerna befann sig vid kontakten, samtalens längd, sms, e-post och vilka sajter varje enskild människa besökt på Internet.

Som framgår rör det sig om en enorm mängd data som skall samlas in och lagras för den händelse att det kan komma till nytta i en brottsutredning. Enbart informationen om teletrafiken uppskattas i Sverige, om den skrivs ut, uppgå till 100 000 pärmar helt fyllda med papper om dagen. Därtill kommer uppgifterna om e-post och Internet. Kostnaden för att administrera hela denna registerhantering föreslår regeringen skall belasta teleoperatörerna, vilket i slutänden innebär att det är telefonbolagens kunder som får betala för att bli registrerade och arkiverade. För polismyndigheterna blir det däremot kostnadsfritt att utnyttja registret. Detta ligger också i linje med det förslag som presenterats av Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) om att polisen gratis skall få använda teleoperatörerna för avlyssning.

Ett betydande problem med register av detta slag är de kan bli föremål både för läckor och för missbruk. Trots att våra patientjournaler är omgivna av medicinsk sekretess har läckor förekommit ur dessa journaler när kända personer varit intagna på sjukhus och obehöriga personer har skaffat sig tillgång till journalerna.

Likaså har läckor vid ett flertal tillfällen inträffat vid offentligt uppmärksammade polisutredningar. Det finns också en risk att när ett register väl finns på plats kommer det att användas för andra syften än de som avsågs när det ursprungligen inrättades. Ett register av denna typ öppnar betydande möjligheter för en mycket finmaskig övervakning och kartläggning av enskilda människor eller grupper om uppgifterna databehandlas och samkörs med andra tillgängliga uppgifter. Problemet med läckor, missbruk och bruk för annat syfte än det som ursprungligen avsågs kan dessutom med fog antas bli större om kostnaden för registren dessutom belastar någon annan.

Man kan dessutom förutsätta att kriminella kommer att vidta mått och steg för att undvika att fastna i övervakningsnätet, till exempel genom ett frekvent bruk av kontantkort i mobiltelefoner och användande av anonyma Internet-

Fel! Okänt namn på

uppkopplingar på till exempel bibliotek. Resultatet blir att den laglydiga delen av befolkningen registreras och arkiveras helt i onödan.

Regeringen har inte på ett tillfredsställande sätt redogjort för nyttan av den föreslagna datalagringen, vid vilka typer av brottsutredningar det kan vara aktuellt att använda sig av registret eller på ett övertygande sätt visat att nyttan i de olika fallen står i proportion till det ingrepp i människors integritet och de potentiella riskerna för missbruk som lagringen utgör.

När en utredningsresurs blir gratis för myndigheterna finns det dessutom en betydande fara att denna resurs kommer att tas i anspråk till förfång för andra utredningsresurser, även om dessa kanske hade varit mer lämpliga, på grund av att kostnaden för dessa belastar myndigheten.

Det finns sålunda en risk att frånvaron av kostnadsansvar för staten ”snedvrider” utredningsarbetet till förmån för datalagringen, vilket i realiteten kan innebära såväl minskad effektivitet och sämre skydd som onödiga kränkningar av enskilda människors integritet. Det goda blir därmed det godas fiende.

Mot bakgrund av ovanstående finns det starka skäl för att regeringen utreder och redogör för vid vilka brottsutredningar datalagring skulle vara till nytta samt om denna nytta står i proportion till integritetskränkningen och riskerna med datalagring i en integritetskonsekvensutredning inför beslut om lagring av elektronisk kommunikation. I integritetskonsekvensutredningen bör förslagen granskas mot såväl proportionalitetsprincipen som effektivitetsprincipen. Det bör också utredas hur kostnadsansvaret för datalagringen kan tänkas påverka användningen av densamma.

Stockholm den 4 oktober 2005

Henrik von Sydow (m)